

Komentari na nacrt Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske 2015.-2021.

1.Načelne primjedbe na predloženi nacrt Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske 2015.-2021 i provedbu postupka javnog savjetovanja

a. Postupak javnog savjetovanja

Javna rasprava provedena je netransparentno te su i udruge koje se bave zaštitom okoliša imale problema s pronalaženjem dokumenata PUO i SPUO na Web stranicama MZOIP, što je doprinijelo skraćivanju raspoloživog vremena za pripremu sveobuhvatnih komentara. Naime, isti nisu objavljeni pod linkom *Otvorena savjetovanja* već zajedno sa svim postupcima PUO i SPUO koji se trenutno vode pri MZOIP. S druge strane, pod linkom *Otvorena savjetovanja* na stranicama MZOIP stoji kako *trenutno nema otvorenih savjetovanja sa zainteresiranom javnošću*. Dodatno, u Planu propisa sa zainteresiranom javnošću za 2015. godinu, navedeno je kako će se za Nacrt plana gospodarenja otpadom RH provesti internetsko savjetovanje te su okolišne udruge očekivale provedbu savjetovanja putem središnjeg državnog internetskog portala, što nije učinjeno. Naime, Zakon o pravu na pristup informacijama i njegove izmjene koje su stupile na snagu 15.srpnja 2015. godine propisuju kako *savjetovanje s javnošću tijela državne uprave provode preko središnjeg državnog internetskog portala za savjetovanja s javnošću* (<https://savjetovanja.gov.hr/>). Stoga provedena javna rasprava nije sukladna propisima pozitivnog zakonodavstva. Štoviše sve govori u prilog činjenice kako se Plan pokušava donijeti bez učešća javnosti. Stoga ovim putem, sukladno zakonskim propisima, zahtijevamo da se provede savjetovanje putem središnjeg državnog internetskog portala za savjetovanja s javnošću u trajanju od 30 dana. Također, kako bi se zainteresiranoj javnosti bolje predstavio Plan i SPUO tražimo održavanje javnih rasprava u većim gradovima Hrvatske.

b. Dokument nacrt Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske 2015.-2021.

Predloženi nacrt Plana suprotan je viziji EU koja se temelji na načelima cirkularne ekonomije i učinkovitosti resursa. Također je suprotan i odredbama važećeg Zakona o održivom gospodarenju otpadom te kao takav bez dodatne dorade ne može i ne smije biti usvojen. Naime, Plan predviđa jedno varijantno rješenje, koje se temelji na planiranim centrima za gospodarenje otpadom, čiji se fokus rada usmjerava na miješani otpad koji će mehaničko-biološkom obradom proizvoditi gorivo za spaljivanje u cementarama ili spaljivanjem otpada u spalionici u sklopu centra. Plan zaobilazi hijerarhiju gospodarenja otpadom te je fokusiran na energetske obrade otpada, a predviđene mjere usmjerene su na osiguravanje dovoljne količine miješanog komunalnog otpada koja će se koristiti za proizvodnju goriva iz otpada u prekapacitiranim centrima. 7. Akcijski program za okoliš kao jedan prioriteta ciljeva politike gospodarenja otpadom u Europskoj uniji navodi: ograničavanje spaljivanja samo na materijale koji se ne mogu reciklirati. S druge strane predloženi nacrt Plana ne predviđa kvalitetne mjere za postizanje odvojeno prikupljenih različitih vrsta otpada, što je preduvjet za smanjivanje količina prikupljenog otpada koje se ne mogu reciklirati.

U PGO, kao i Strateškoj procjeni utjecaja na okoliš, daje se pregled troškova izgradnje energetskih postrojenja, što je zadnji korak u gospodarenju otpadom, dok troškovi

gospodarenja otpadom prema prethodnim prioritetnim koracima (smanjivanje nastajanja otpada i recikliranje) nisu prikazani. Energetska postrojenja kapacitirana su za spaljivanje određene količine otpada i samim tim zanemaruju mogućnost povećanja udjela odvojenog prikupljanja otpada, kao i smanjenje ukupnih količina otpada. Također nisu prikazani ni troškovi zbrinjavanja šljake, kao niti troškovi proizašli iz zagađenja zraka nastalog ovakvim postupcima.

U planu se pogrešno koriste pojedini termini i izrazi, što ukazuje kako niti sam izrađivač plana nije svjestan načela održivog gospodarenja otpadom. Tako se pod mjere izbjegavanja nastajanja otpada uvrštavaju zeleni otoci i reciklažna dvorišta, a koja su zapravo preduvjet za osiguravanje odvojenog prikupljanja otpada te potom postizanja kvalitetnog recikliranja, koje je direktno povezano sa kvalitetom odvojeno prikupljene sirovine. Dakle, ove mjere trebaju biti razrađene i razdvojene od mjere sprječavanja (odnosno izbjegavanja) nastajanja otpada.

2.Primjedbe na pojedine dijelove Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske 2015.-2021.

-
str.7, r. 10, 11

„...Zakonom propisani red prvenstva gospodarenja otpadom provodeći mjere kojima se potiču rješenja koja nude najbolji ishod za okoliš...”

Ovim prijedlogom Plana krši se Zakon jer se ne poštuje spomenuti red prvenstva, budući da se najviše ulaže u mjere koje po njemu nisu prioritetne, a u potpunosti zanemaruje analizu prioritetnih mjera i ulaganje u njih.

-
str.7, r. 16-20

„Nastavno na viziju i ciljeve gospodarenja otpadom u RH do 2025. godine, definirane Strategijom gospodarenja otpadom (NN 130/05) i važeće nacionalne propise Plan ima za zadatak *uspostavu cjelovitog i učinkovitog sustava gospodarenja otpadom*, koji će se ostvariti provedbom aktivnosti sanacije i zatvaranja postojećih neusklađenih odlagališta otpada, divljih odlagališta, crnih točaka teunaprjeđenjem sustava odvojenog sakupljanja i obrade otpada.”

Strategija gospodarenja otpadom RH neusklađena je sa nacionalnim zakonodavstvom te sa EU direktivom o otpadu i odlagalištima. Strategija propisuje tek 18% odvojeno prikupljenog otpada 2020. godine, što je apsolutno promašeno jer novi Zakon i EU direktiva o otpadu propisuju 50% odvojeno prikupljenog otpada 2020. Ista je stvar i sa količinom biorazgradivog otpada na odlagalištima - Strategija za 2015. godinu propisuje smanjenje količine odloženoga biorazgradivog komunalnog otpada za 75% od količine proizvedene 1995., dok novi Zakon i EU direktiva o odlagalištima propisuju smanjenje odlaganja biorazgradivog otpada za 75% količine odložene 1997. već do kraja 2013. godine. Dakle, potrebno je odustati od zastarjelog koncepta ogromnih centara za gospodarenje otpadom i proizvodnje velikih količina goriva iz otpada za spaljivanje u cementarama, spalionicama i drugim postrojenjima jer se time šteti recikliranju te se nikako neće moći unaprijediti sustav odvojenog skupljanja i recikliranja niti ispuniti propisani ciljevi, koji su puno viši od onih definiranih Strategijom.

Sukladno ciljevima Plana potrebno je u rečenicu dodati: unaprjeđenjem provedbe mjera sprječavanja nastanka otpada, te uspostavom i unaprjeđenjem odvojenog prikupljanja otpada i obrade otpada.

-
str.7, r. 28-30

„... jedan od ciljeva Plana je svesti nastajanje otpada na najmanju moguću mjeru, i to ne samo otpada koji nastaje u proizvodnim procesima, već sustavno, tijekom čitavog životnog ciklusa proizvoda i njegovih komponenti.“

U Planu je to jedan od manje važnih ciljeva ako je za suditi prema financijama predviđenim za njegovu provedbu. One su preniske za jedan prioritetan korak koji bi ujedno trebao biti i detaljnije razrađen.

-
str.12, r. 115-117

"Prema prijavljenim podacima za 2013. godinu odvojeno sakupljanje korisnih vrsta otpada iz komunalnog otpada organizirano od strane jedinica lokalne samouprave provodilo se u 200-tinjak općina/gradova."

Kako bi Plan jasno dao pregled postojećeg stanja potrebno ga je nadopuniti s podacima o općinama i gradovima koji provode odvojeno prikupljanje otpada kao i količinama pojedinih vrsta odvojenog prikupljanja otpada te razinama uspješnosti. Za ove podatke potrebno je izraditi prikaze na razini Hrvatske kao što je to učinjeno i za odlagališta otpada, ilegalna odlagališta, planirane centre za gospodarenje otpadom i dr. Jedino s točnim prikazom početnih podataka moguće je raditi na unaprjeđenju mjera odvojenog prikupljanja otpada te postaviti ciljeve ispunjavanja za novi PGO-om.

-
str. 12, r. 118

"Od 2010. do 2013. godine bilježi se porast odvojeno sakupljenog komunalnog otpada..."

Izrađivači plana na nizu mjesta u Planu ne daju jasan prikaz o kojoj vrsti otpada se radi te je u tu svrhu potrebo ujednačiti cijeli Plan. Definicija miješanog komunalnog otpada dana je Zakonom; dakle to je komunalni otpad iz kojeg nisu izdvojeni pojedini materijali kao što je staklo, papir, metal, plastika i dr. Miješani komunalni otpad ne prikuplja se odvojeno te se ovakvim izrazima mogu zbuniti osobe koje čitaju plan. Miješani komunalni otpada je ono što preostane nakon što se iz njega izdvoje plastika, papir, biootpad te ostale komponente čije je odvojeno prikupljanje zakonska obveza.

Stoga rečenica u redu 118. treba glasniti: „*Od 2010. do 2013. godine bilježi se porast odvojeno sakupljenih pojedinih komponenti komunalnog otpada, dok se ne bilježi porast količina miješanog komunalnog otpada*“.. Također potrebno je pasus nadopuniti informacijama za koje se točno komponente porast bilježi i koliko on iznosi.

-
str. 12, r. 130

"Stopa recikliranja papira, plastike, metala i stakla iz komunalnog otpada u 2013. godini..."

Potrebno je dati pregled stope recikliranja za svaku pojedinu navedenu komponentu otpada iz komunalnog otpada u 2013. godini: papir, plastiku, metal i staklo, a ne skupnu stopu recikliranja. S obzirom da se radi o trećem prioritetu u hijerarhiji gospodarenja otpadom,

ozbiljan izrađivač plana dao bi točan pregled stopa recikliranja za svaku komponentu, a osobito za one komponente koje predstavljaju najveći udio u komunalnom otpadu. Osim stope recikliranja nužno je za svaku komponentu prikazati i udio odvojenog prikupljanja.

-
str. 12, r. 138
Tablica 2.

U tablici procjena ukupne stope uporabe komunalnog otpada u 2013. po županijama potrebno je razdvojiti podatke koji se odnose na recikliranje kao 3. korak u gospodarenju otpadom te uporabu, uključujući i energetske uporabu.

-
str. 13, r. 152,153.
"Na kompostiranje je upućeno 29.366 tona biootpada iz komunalnog otpada, dok je u bioplinским postrojenjima digestirano oko 20 tona komunalnog otpada."

Potrebno je navesti postotak odnosno udio biootpada koji se trenutno kompostira u odnosu na ukupnu količinu biootpada.

-
str. 15, r. 197
Slika 5. ne sadrži postotke vezane uz materijalnu uporabu i zbrinjavanje-odlaganje. Potrebno je dopuniti.

-
str. 20, r. 374, 375
"Najveću količinu uvezenog neopasnog otpada zauzima otpad iz termičkih procesa (troska) i otpadni papir u svrhu recikliranja."

S obzirom da je u navedenoj rečenici jasno istaknuto kako se najveći dio uvoza otpada odnosi na papir u svrhu recikliranja, potrebno je kao mjeru za provedbu Plana, a u svrhu poštivanja zakonskih odredbi te načela cirkularne ekonomije, uvrstiti povećanje udjela odvojeno prikupljenog papira iz komunalnog otpada s ciljem povećanja lokalnih izvora otpadnog papira za recikliranje. Također, potrebno je planirati subvencije tvrtkama koje se bave odvojenim prikupljanjem papira, kao i tvrtkama koje vrše materijalnu uporabu istog. Prikazom stope recikliranja odvojeno prikupljenog papira sakupljenog od građana Hrvatske (vezano uz zahtjev na str.12, red 130) moguće je u poglavlju 9. postaviti ciljeve koji će biti sukladni zakonskim odredbama te smjernicama Europske unije, koji se temelje na cirkularnoj ekonomiji i štednji prirodnih resursa.

-
str. 22, r. 422, 423
"... JLS su provele sanaciju/uklanjanje više stotina lokacija na kojima je bio odbačen otpad."

Ovdje je potrebno navesti i podatak o tome koliko divljih odlagališta otpada, barem otprilike, postoji u RH, na koliko se njih trenutno provodi sanacija te podatak o tome koja su najveća divlja odlagališta i koliko na njima ima otpada.

-
str.22, r. 432-434

"Uspostava sustava reciklažnih dvorišta i njihovim strateškim pozicioniranjem (lokacije ujednačene dostupnosti svim stanovnicima) uz aktivnu ulogu JLS kroz edukacijske i informativne kampanje, tijekom vremena dovesti će do smanjenja broja lokacija odbačenog otpada."

Ovaj pasus ne pripada ovdje već se kao mjera može jasnije definirati unutar poglavlja 9. koje će sadržavati mjere za način kontrole i praćenja ilegalnih odlagališta otpada te prevenciju njihova nastajanja. Također, potrebno je definirati ciljeve vezane uz ilegalna odlagališta.

str. 23

Poglavlje 2.5.1

Pregled broja tvrtki koje su ishodile dozvole za gospodarenje otpadom i koncesije treba jasno razlučiti od broja tvrtki koje provode postupke materijalne oporabe. Naime, tvrtke se mogu registrirati, a ne obavljati ove djelatnosti, tako da bi se dobila realna situacija za potrebe planiranja potrebno je imati stvarno stanje s obzirom na pojedine komponente otpada (papir, staklo, biootap, plastika i dr.). Lokacije ovih tvrtki trebaju biti prikazane na mapi kao što je to učinjeno za planirane CGO.

-

str. 28, r. 581-582

"Biološka obrada biootpada (kompostiranje) u RH trenutno je ograničena na 10 kompostana sa ukupnim raspoloživim godišnjim kapacitetom od približno 64.000 tone (Tablica 8)"

Iz navedene tvrdnje i tablice vidljivo je kako je kapacitet postrojenja veći od količine obrađenog biootpada. Ozbiljan plan koji je usmjeren na provedbu hijerarhije i prioriteta u gospodarenju otpadom, za kojeg se istovremeno tvrdi kako se temelji se na cirkularnoj ekonomiji i štednji prirodnih resursa, treba sadržavati: prikaz odnosa postojećih kapaciteta i predviđenih količina biootpada, obrazloženje razloga nedostizanja punih kapaciteta kod postrojenja za obradu biootpada, mjere koje će doprinijeti iskorištavanju postojećeg potencijala kao i mjere za izgradnju novih kompostana. Također, iz prikaza lokacija (slika 13.) jasno je vidljivo kako su kompostane zastupljene u kontinentalnom dijelu Hrvatske. Nužno je, osobito imajući vidu kvalitetu tla u Dalmaciji, predvidjeti kompostane i u južnom dijelu Hrvatske. Kompostiranje je ekološki najprihvatljivije postupanje s biootpadom, koje oponaša prirodni ciklus, stvara vrijedan humus te smanjuje onečišćenje i emisije stakleničkih plinova. Izgradnju kompostana nužno je predvidjeti i na svim otocima, budući da organizacija odvojenog prikupljanja biootpada i njegovo kompostiranje predstavlja znatno manji trošak od

njegova prijevoza na kopno, te pridonosi stvaranju humusa nužnog za otočku poljoprivredu. Uz to se stvaraju nova radna mjesta što može doprinijeti zadržavanju otočkog stanovništva.

str. 34, r. 732, 733

“Projekti i aktivnosti koje su započete, dovršene ili su još u tijeku mogu se podijeliti u sljedeće grupe:

- Izgradnja centara za gospodarenje otpadom...”

Nedostaju potrebne analize koje bi opravdale prednost regionalnih centara nad lokalnima u pogledu isplativosti i ekološke prihvatljivosti. Također, nedostaju analize troškova prijevoza otpada prvo do regionalnih centara, a potom do cementara i drugih postrojenja planiranih za spaljivanje. Potrebno je provesti analize o isplativosti svih metoda zbrinjavanja otpada, transparentno izložiti spomenute analize te potom argumentirano objasniti zašto se prednost daje određenom sustavu gospodarenja otpadom.

-

str. 34

Tablica 12. Status realizacije projekata izgradnje centara gospodarenja otpadom u RH

Prijedlog Plana je neusklađen sa Strateškom studijom utjecaja prijedloga Plana na okoliš, s obzirom da se u njoj navodi da je tehnologija koja će se koristiti u CGO već definirana kao MBO (poglavlje 1.2.1.10.4), a ovdje se navodi da će se definirati studijom izvodljivosti za pojedine centre. Dakle, jasno je da je tehnologija već unaprijed odabrana i da su studije izvodljivosti samo zavaravanje da će CGO možda uključivati neku drugu tehnologiju. Također, s obzirom da u većini CGO nije počela niti priprema dokumentacije za prijavu projekata, a uzimajući u obzir upitno financiranje te dugotrajnost postupka ishoda dozvola i izgradnje CGO, jasno je da oni neće biti izgrađeni do 2018. Zašto se onda odabire takav koncept gospodarenja otpadom i uporno ne odustaje od koncepta zacrtanog u prošlom, zastarjelom Planu? Nisu napravljene analize koje potvrđuju da je regionalni koncept bolji od rješavanja pitanja otpada na lokalnom nivou. Nisu uzeti u obzir penali za neispunjenje ciljeva odvojenog prikupljanja i recikliranja, s obzirom na veliku vjerojatnost da ciljevi neće biti ispunjeni ovakvim konceptom. Potrebno je provesti analize o isplativosti svih metoda zbrinjavanja otpada, transparentno izložiti spomenute analize i argumentirano objasniti zašto se odabire određeni sustav gospodarenja otpadom.

str. 37, r. 763-764

"Trenutno ne postoji baza podataka takvih lokacija, pa se predlaže njezino uspostavljanje."

Ponovno se kod ocjene stanja predviđa mjera izrade baze podataka ilegalnih lokacija otpada. Napominjemo kako članak 36. Zakona o održivom gospodarenju otpadom (što bi i sam izrađivač PGO-a trebao znati i propisno istaknuti u Planu) nalaže jedinicama lokalne samouprave uspostavu sustava evidentiranja lokacija odbačenog otpada. Ovaj Plan trebao bi dati mjere i upute vezane uz izradu baze podataka, prikazati primjere dobre prakse, a sve kako bi JLS ispoštovala zakonske obveze. Donošenje paušalne preporuke unutar poglavlja

ocjene stanja neprimjereno je za Plan, stoga se predlaže uvrštavanje ove mjere unutar poglavlja 9.

Str. 38 Red 797-801.

"Nastavljaju se postupci uspostave centara za gospodarenje otpadom, sanacije prioriternih lokacija onečišćenih opasnim otpadom, kao i saniranje neusklađenih i divljih odlagališta čiji se broj smanjio. Također su razvijeni sustavi i infrastruktura za gospodarenje određenim posebnim kategorijama otpada. Međutim, u cilju uspostave cjelovitog i održivog sustava gospodarenja otpadom nužno je daljnje intenziviranje aktivnosti i bolja koordinacija istih"

U prethodnom pasusu ističe se kako su postignuti značajni pomaci za smanjivanje količine nastalog otpada te održivo gospodarenje istim. Potom se, u citiranim redovima, navodi kako se nastavljaju aktivnosti uspostave CGO-a i sanacije odlagališta. Podsjetili bi izrađivača studije kako je nužnost sanacije odlagališta upravo posljedica višegodišnjeg zanemarivanja svih prethodnih koraka u održivom gospodarenju otpadom. S druge strane, ovim planom prioritet se ponovno stavlja na pretposljednji korak te ne vidimo opravdane razloge zašto je tome tako.

-
str. 38, r. 787-789

"U skladu s općim ciljem strateško-planskih dokumenata vezanih za područje otpada, postignuti su značajni pomaci na uspostavljanju okvira unutar kojega će RH smanjiti količinu otpada koji nastaje, te istim održivo gospodariti."

Strateško-planski dokumenti (Strategija gospodarenja otpadom RH iz 2005. i Plan gospodarenja otpadom RH iz 2007.) imali su vrlo slabe ciljeve i mjere za smanjenje količine otpada, a čak ni ti ciljevi nisu dostignuti niti je uspostavljen dobar okvir za njihovo ispunjenje. Iz tog razloga netočno je tvrditi da su postignuti značajni pomaci, a bez ikakvih dodatnih argumenata. Također, netočno je tvrditi da je uspostavljen okvir unutar kojeg će se otpadom održivo gospodariti. Naime, održivo gospodarenje otpadom podrazumijeva da ono ide na korist građana i okoliša, a okvir koji se postavlja još od 2005. koči razvoj sustava i ni na koji način nije održiv, pogotovo kada se uzme u obzir da ovisi o proizvodnji velikih količina miješanog otpada kako bi se punila megalomanska MBO i postrojenja za spaljivanje otpada.

str. 38, r. 802-806

"Analiza stanja gospodarenja otpadom u RH ukazuje na daljnju potrebu unaprjeđenja postojećeg sustava pri čemu se učinkovitost sustava, a time i nužne buduće mjere i aktivnosti značajno razlikuju za pojedine tokove otpada. Posebno je važno istaknuti nužnost jačanja provedbe aktivnosti i mjera u cilju promjene obrasca proizvodnje i potrošnje odnosno razdvajanja veze između nastajanja otpada i gospodarskog rasta."

Izrađivač PGO-a sam ističe kako se učinkovitost sustava te pojedine mjere značajno razlikuju za pojedine tokove otpada. Stoga, sukladno ovoj tvrdnji, smatramo kako je potrebno jasno opisati i dati pregled stanja za tokove različitih vrsta korisnog otpada iz komunalnog otpada

(papir, plastika, staklo, metal, biootpad, teksti, glomazni otpad), a osobito za one za koje je predviđena zakonska obveza osiguravanja odvojenog prikupljanja. Jedino izrada ove analize može građanima Hrvatske garantirati korištenje proračunskih sredstva na način predviđen zakonom i preuzetim obvezama prema EU.

-
str. 38, r. 807-810

„Iako je pojačanim provođenjem mjera i aktivnosti odvojenog sakupljanja i uporabe otpada, ulaganjima u izgradnju nove infrastrukture i nabavku potrebne opreme, opsežnim aktivnostima podizanja svijesti i edukacije te poticanjem i potporom pripreme, provedbe i razvoja programa i projekata, ostvaren značajan napredak u gospodarenju komunalnim otpadom postojeći sustav nije u potpunosti zadovoljavajući.“

Navedene pojačane mjere i aktivnosti apsolutno su nedovoljne i njima nisu postignuti skoro nikakvi pozitivni pomaci, na što ukazuje i statistika. Naime, prema podacima EUROSTAT-a, RH spada među 3 najgore države EU po pitanju gospodarenja otpadom pa su ove tvrdnje neargumentirane.

-
str. 39, r. 834-836

„U tu svrhu potrebno je povećati dinamiku uspostave centara za gospodarenje otpadom te osigurati odgovarajuće kapacitete za energetske uporabu otpada, a usporedo nastaviti sa aktivnostima sanacije i zatvaranje odlagališta otpada.“

Citirano je u suprotnosti je s hijerarhijom gospodarenja otpadom. Kada bi se poštivalo Zakon i europske direktive, postupalo prema hijerarhiji gospodarenja otpadom te dovoljno ulagalo u sustav odvojenog prikupljanja i recikliranja, ne bi bilo potrebno izgrađivati ni regionalne centre niti postrojenja za energetske uporabu otpada. Takva postrojenja proizvode "lock-in effect" i dovode do dugoročne ovisnosti o proizvodnji velikih količina miješanog otpada kako bi se punili njihovi kapaciteti i kako bi bila rentabilna. Stoga je kod planiranja sustava potrebno razmišljati i dugoročno, a ne se fokusirati na velike količine miješanog otpada kojeg danas imamo, jer te će količine u budućnosti morati značajno padati u korist odvojenog skupljanja otpada, a tada spaljivanje nije potrebno. Također, u obzir treba uzeti i Rezoluciju Europskog parlamenta od 10.07.2015. koja od Europske komisije traži ukidanje financijskih potpora za spaljivanje i proces donošenja izmjena EU direktiva na način da se ograniči spaljivanje otpada i traže još viši ciljevi odvojenog skupljanja i recikliranja (70%).

Iz tih razloga, citirana rečenica treba glasiti: „*U tu svrhu potrebno je smanjiti količine otpada koji nastaju, povećati dinamiku uspostave sustava odvojenog prikupljanja otpada, povećati kapacitete za recikliranje različitih vrsta otpada te kompostiranje biootpada.*“

-
str. 39, r. 842-846

„Gospodarenje opasnim otpadom također zahtjeva određeno unaprjeđenje, kako samog sustava gospodarenja opasnim otpadom, tako i raspoložive infrastrukture. Odgovarajući sustavi i kapaciteti gospodarenja uspostavljeni su za određene kategorije opasnog otpada, ali nije sustavno organizirano gospodarenje opasnim otpadom u cjelini. Opasni otpad zbog nedovoljno razvijene infrastrukture uglavnom se izvozi iz RH.“

Sustav gospodarenja opasnim otpadom u RH nije uopće reguliran te takva vrsta otpada najčešće završava zajedno s ostalim na neuređenim odlagalištima ili u okolišu. Stoga je

potrebno hitno donijeti nacionalni Plan gospodarenja opasnim otpadom koji će urediti sam sustav, a zatim pojedine komponente regulirati odgovarajućim pravilnicima.

str. 39, r. 859-861

"Za ostale posebne kategorije otpada potrebno je značajnije unaprjeđenje sustava, a za biootpad, otpadni tekstil i obuću, otpadne brodove i morski otpad po donošenju odgovarajućeg zakonskog okvira potrebno je razviti odgovarajući sustav gospodarenja i praćenja tijeka otpada."

U pasusu se navodi kako je za biootpad, morski otpad, otpadni tekstil i obuću potrebno razviti odgovarajući sustav gospodarenja i praćenja tijeka otpada. Ovdje ističemo, a što je u ocjeni stanja istaknuo i izrađivač Plana, kako za biootpad postoje kompostane i postrojenja za bioplin te se ovaj sustav ne može izjednačavati sa sustavom gospodarenja morskim otpadom, koji trenutno ne postoji u Hrvatskoj. Postojeći sustav gospodarenja biootpadom zahtijeva analizu (koja je trebala biti sastavni dio ovog Plana), unaprjeđenje te proširenje kapaciteta, i to je potrebno urediti ovim Planom. Sukladno komentaru tražimo modifikaciju Plana.

str. 42, r. 904-906

„Sustav gospodarenja otpadom koji se predlaže uvažava načela zaštite okoliša i održivosti, načelo blizine i samodostatnosti obzirom na upravno-teritorijalni ustroj RH te ekonomsku opravdanost i isplativost poštujući pri tome zakonski definiran red prvenstva.“

Na temelju kojih analiza se iznosi ova tvrdnja? Red prvenstva znači da je potrebno ulagati u prioritetne korake gospodarenja otpadom i njihovim unaprjeđenjem smanjiti količinu otpada za oporabu i odlaganje. Ovaj prijedlog Plana ide u suprotnom smjeru - u detalje razrađuje niže ciljeve hijerarhije, za više ciljeve ne donosi dovoljno mjera, a postojeće mjere ne razrađuje dovoljno detaljno. Zahtijevamo izmjenu prijedloga Plana gospodarenja otpadom i njegovo usklađivanje s nacionalnim zakonodavstvom u koje su implementirani ciljevi iz EU direktiva, a na način da poštuje hijerarhiju gospodarenja otpadom, najviše sredstva ulaže u prevenciju nastanka otpada i reciklažu, te da način zbrinjavanja i obradu ostatnog otpada određuje tek nakon provedenih svih validnih analiza koje su za ovaj prijedlog Plana izostale.

str. 42, r. 914-923

"Također, tokovi otpada za koje je potrebno ostvariti unaprjeđenja u svim segmentima gospodarenja (od unaprjeđenja praćenja podataka o nastanku i tijeku otpada, organizacije sustava gospodarenja otpadom, raspoloživosti i tehnološke adekvatnosti postojećih kapaciteta te potrebe za novim kapacitetima za obradu) izdvojeni su: otpadni mulj, građevni otpad, otpadni tekstil i obuća, medicinski otpad i ambalažni otpad. Što se tiče ostalih kategorija otpada, unatoč uočenim određenim nedostacima postojeći sustavi pokazali su se učinkovitim pa je za iste potrebna modifikacija koja ne zahtjeva značajnija ulaganja i jačanje kapaciteta, uz izuzetak otpadnih brodova i morskog otpada za koje je po donošenju zakonskog okvira potrebno napraviti odgovara"

Potrebno je uvrstiti biootpad kao posebnu kategoriju otpada za koju je potrebno vršiti unaprjeđenje sustava i to s naglaskom na kompostiranje. Unaprjeđenje sustava treba se odnositi i na organizaciju i unaprjeđenje odvojenog prikupljanja biootpada, što je zakonska obveza.

Red 919. Molimo pojašnjenje te navođenje sustava: Koje su to ostale kategorije otpada za koje su se postojeći sustavi pokazali učinkoviti?

str. 42

Poglavlje 5.1.

S obzirom na zakonske obveze odvojenog prikupljanja biootpada, hijerarhiju gospodarenja otpadom, ključne europske dokumente vezane uz gospodarenje otpadom, štednju prirodnih resursa i poticanje cirkularne ekonomije, unutar poglavlja 5.1 potrebno je dodati potpoglavlje 5.1.7. Procjena razvoja tijekom otpada i potrebnih kapaciteta za gospodarenje biotpadom, te kao dio ovog poglavlja predvidjeti kompostane u CGO-ima, kao i kompostane neovisne o CGO-ima, a osobito tamo gdje troškovi transporta u planirane Centre opravdavaju kompostiranje bliže izvorima nastanka biootpada (otoci, gradovi).

Poglavlje 5.1 iz istih razloga treba sadržavati potpoglavlja vezana uz papir, staklo, metal i plastiku.

-

str. 42, r. 933-934

"Projekcija količina nastajanja komunalnog i biorazgradivog komunalnog otpada izrađena je temeljem službenih podataka AZO za razdoblje od 2015. do 2030. godine (Slika 16)"

Kakvi su to službeni podaci koji prikazuju budućnost? Rečenicu je potrebno modificirati.

-

str. 43, r. 941, 942

„Prema projekcijama, do 2030. godine gotovo polovica od ukupno proizvedene količine komunalnog otpada će se odvojeno sakupiti.“

Takvim projekcijama i planiranjem sustava neće se ispuniti ciljevi koje propisuju europske directive: 50% odvojenog skupljanja do 2020., a ne do 2030. EU je također u procesu izmjene direktiva u smjeru cilja od 70% do 2030. Dakle, izdvajanje pomoću MBO tehnologije u CGO nikako neće zadovoljiti postavljene ciljeve. Nužna je izmjena sustava u smjeru unaprjeđenja sustava odvojenog skupljanja, opskrbe građana infrastrukturom na kućnom pragu, a ne ulaganje napora u izgradnju postrojenja za mehaničko-biološku obradu i spaljivanje RDF-a.

str. 43, r. 948-951

„U razmatranom razdoblju od 2015. do 2030. godine, prosječno će nastajati oko 1.084.388 tona biorazgradivog komunalnog otpada. Ako se izuzmu one komponente koje će se izdvajati u gorivo iz otpada proizlazi kako bi oko 680.000 tona biorazgradivog otpada moglo gravitirati prema centrima za gospodarenje otpadom, što će opet ovisiti o tehnološkom rješenju obrade otpada.“

Proizvodnja goriva iz otpada i biorazgradivog otpada je apsolutno neprihvatljiva. Biorazgradivi otpad mora se odvojeno skupljati i potom kompostirati ili uključiti u proces anaerobne digestije i proizvodnje bioplina. Na to upućuje i Okvirna direktiva o otpadu koja naglašava važnost da se, u skladu sa hijerarhijom otpada, mora facilitirati odvojeno sakupljanje i prikladna obrada bio-otpada kako bi se mogao proizvesti ekološki prihvatljivi kompost i drugi proizvodi poput energije u anaerobnim digestorima.

Potrebno je pojašnjenje pasusa. U kojem vremenskom razdoblju će nastajati navedena količina otpada? Kako je izračunat udio biorazgradivog komunalnog otpada? Koje su to komponente koje će se izdvajati u gorivo iz otpada?

str. 44, r. 963, 964

„U razdoblju od 2015. do 2030. godine predviđa se nastanak prosječno godišnje oko 530.000 tona gorivog dijela otpada što odgovara iznosu od otprilike 30% od ukupne količine otpada koja nastane, odnosno gotovo 50% otpada koja će dolaziti na centre za gospodarenje.“

Navođenje, odnosno predviđanje da će 50% otpada koji će dolaziti u CGO biti poslano na spaljivanje je apsolutno neprihvatljivo s obzirom na visoke ciljeve odvojenog skupljanja i recikliranja. Nadalje, na čemu se to predviđanje temelji, s obzirom na to da se u ranijim poglavljima spominje da tehnologija obrade nije definirana već da se tek mora definirati studijama izvodljivosti u 9 od 13 centara? Gdje se planira spaljivati GIO (osušeno smeće) iz Ličko senjske, Zadarske, Splitske, Šibenske, Dubrovačko-neretvanske županije s obzirom da je cementari Cemex od strane Upravnog suda zabranjeno spaljivanje? Da li je uzet u obzir trošak prijevoza u sjeverne županije? Na nizu svjetskih primjera dokazano je da cementarama zbog spaljivanja GIO rastu troškovi održavanja. Jesu li razmotreni troškovi koji će nastati ako cementare iz tog razloga neće htjeti prihvaćati GIO? Sve navedene analize nedostaju da bi Plan bio potpun i jasan.

-

str.44, r. 970, 971

„S obzirom na postojeće i planirano stanje u gospodarenju otpadom cjeloviti sustav gospodarenja otpadom nije moguće uspostaviti bez segmenta energetske uporabe otpada.“

Na temelju kojih analiza se ovo tvrdi? U prijedlogu Plana gospodarenja otpadom ne smije se paušalno odobravati određena tehnologija i tvrditi da nešto nije moguće, već je potrebno napraviti kvalitativne usporedbe između različitih sustava kako bi se dokazala opravdanost odabira određenog sustava gospodarenja otpadom. U skladu s time, potrebno je prikazati i najuspješnije sustave odvojenog prikupljanja otpada u Europi u kojima termička obrada otpada nije potrebna već se kao rješenje za ostatni otpad koriste puno naprednije moderne tehnologije, te prikazati i popis gradova u kojima se odustalo od izgradnje postrojenja za termičku obradu otpada kada se analizama utvrdilo da je ekološki sustav gospodarenja otpadom baziran na prikupljanju otpada od “vrata do vrata” puno isplativiji i ekološki prihvatljiviji.

Potrebno je provesti analize o isplativosti svih mogućnosti primarnog odvajanja otpada kao i postrojenja za obradu ostatnog otpada, Planu priložiti spomenute analize i objasniti zašto se odabire određeni sustav za gospodarenje otpadom. Tek nakon provedenih svih analiza moguće je predlagati sustav gospodarenja otpadom, usklađen i s europskim i nacionalnim zakonodavstvom.

-
str.45, r. 1000, 1001

„Potrebno je uspostaviti odgovarajući sustav gospodarenja otpadnim muljem koji će uključivati i 1000 energetske uporabe otpadnog mulja.“

Na temelju kojih analiza se tvrdi da je energetska uporaba otpadnog mulja optimalno rješenje za zbrinjavanje otpadnog mulja? Potrebno je priložiti sve izračune koji trenutno nedostaju, provesti analize o mogućnostima redukcije količina proizvedenog mulja te alternativnim i isplativijim mogućnostima zbrinjavanja mulja. Tek nakon provedenih svih analiza moguće je predlagati sustav gospodarenja otpadnim muljem.

-
str. 49, r. 1133-1138

„Skupljanje miješanog komunalnog otpada bez odvajanja korisnih vrsta otpada na mjestu nastanka odnosno „kućnom pragu“ primjenjuje se gdje nije moguće postaviti više spremnika za otpad na „kućnom pragu“ zbog prostornih ograničenja za smještaj spremnika, transportnih ograničenja i ekonomski neisplativog transporta. Putem spremnika na „kućnom pragu“ prikupljat će se miješani komunalni otpad te poticati kompostiranje na „kućnom pragu“. Biootpad će se prikupljati u spremniku za miješani komunalni otpad te će u centar za gospodarenje otpadom dolaziti otpad s većim udjelom biorazgradive komponente.“

Korištenje argumenta nemogućnosti postavljanja većeg broja kanti kako bi se opravdalo prikupljanje miješanog komunalnog otpada u kućanstvima neprihvatljivo je s obzirom na niz mogućih boljih rješenja i organizacije sustava odvojenog skupljanja otpada. Primjerice, moguće je modificirati punktove gdje se trenutno skuplja miješani otpad na način da se umjesto više spremnika za komunalni otpad postavi po jedan za različite vrste otpada ili izgradnjom kaveza pod ključem kojima će pristup imati samo određeni građani. Također, koji su to kriteriji prema kojima se određuje gdje je a gdje nije moguće postaviti više spremnika na "kućnom pragu"?

Nadalje, uključivanje stavke skupljanja miješanog otpada i njegovo planiranje neprihvatljivo je jer Zakon propisuje odvojeno prikupljanje frakcija za sve JLS što bliže kućnom pragu.

-
str. 49, r. 1140

"Sustav odvojenog sakupljanja dva ili više tokova komunalnog otpada putem spremnika na „kućnom pragu“"

Sustav odvojenog sakupljanja dva ili više tokova komunalnog otpada putem spremnika na „kućnom pragu“ ne razrađuje se dovoljno i ne daje jasne upute lokalnim upravama koje plan trebaju primjenjivati na lokalnim razinama.

str. 49, r. 1148

"- prikupljati u spremniku zajedno sa miješanim komunalnom otpadom,..."

Citirano nije usklađeno sa Zakonom, pošto za biootpad postoji zakonska obveza odvojenog prikupljanja te se on ne može prikupljati zajedno s miješanim komunalnim otpadom.

-

str. 50, r. 1154,1155

"Otpadni papir, plastika, staklo, metal, tekstil, biootpad i problematični otpad prikupljaju se i putem reciklažnog dvorišta..."

Biootpad se ne može prikupljati u reciklažnim dvorištima, veće eventualno u kompostanama koje se nalaze uz reciklažna dvorišta. Građane koji donose vlastiti biootpad u kompostanu može se poticati snižavanjem cijene odvoza i zbrinjavanja otpada za 30% (koliko čini udio komunalnog otpada u ukupnom otpadu) te besplatnom dodjelom gotovog produkta kompostiranja, humusa. Ovakve i slične mjere potrebno je predvidjeti u PGO-u.

str. 50, r. 1182-1184.

"Također, Zakonska obveza odvojenog prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada ima za cilj osigurati što kvalitetniju sirovinu za biološku obradu odnosno materijalnu uporabu i primjenjivati će se na područjima gdje je uspostava sustava opravdana i izvediva."

Zakonska obveza se odnosi na odvojeno prikupljanje papira, kartona, biootpada kao komponenti biorazgradivog komunalnog otpada te tako treba biti i navedeno. Nadalje, sintagma „*primjenjivati će se na područjima gdje je uspostava sustava opravdana i izvediva*“ neprihvatljiva je, suprotna Zakonu, te kao takva treba biti brisana iz PGO-a.

-

str. 50, r. 1185, 1186, 1187

„Na područjima gdje neće biti uspostavljen sustav odvojenog prikupljanja biootpada, biootpad će se obrađivati na „kućnom pragu“ ili će se kao sastavni dio miješanog komunalnog otpada obrađivati u sklopu centara za gospodarenje otpadom (predobrada i mehaničko odvajanje „teške“ frakcije prije biološka i/ili termička obrada).“

Sustav odvojenog prikupljanja biootpada zakonski je propisan i potrebno ga je uspostaviti u svim JLS, a ne predviđati termičku obradu u CGO.

str. 51, r. 1220-1224

"Riječ je o relativno ekonomski pristupačnoj tehnologiji gdje se postiže uporaba od oko 40-50% mase ulaznog materijala s mogućnošću kontrole procesa i prilagođavanje sastavu ulaznog materijala. Kompostiranje je uspješna metoda obrade odvojeno prikupljenog biorazgradivog otpada s mogućnošću proizvodnje vrijedne sirovine uz istovremeno izbjegavanje proizvodnje metana i procjedne vode s visokim razinama biološkog onečišćenja."

Unutar Poglavlja Kompostiranje u postrojenjima za kompostiranje (kompostane) (5.2.2.) potrebno je sukladno zaključcima u redu 1220-1224 predvidjeti kompostane i njihove kapacitete, a s obzirom na procijenjene količine komunalnog biootpada u pojedinim regijama, kako bi se omogućilo poštivanje Zakona i recikliranje biootpada. Kompostane je nužno predvidjeti i na svakom otoku.

-
str. 52, r. 1251, 1252

„...a iznimno se i odvojeno prikupljeni biorazgradivi komunalni otpad može podvrgnuti termičkoj obradi.“

Podvrgavanje odvojeno prikupljenog biorazgradivog otpada termičkoj obradi apsolutno je neprihvatljivo i potrebno je od toga odustati. Kompostiranje i anaerobna digestija prihvatljivi su oblici obrade biorazgradivog otpada.

-
str. 53, Slika 23. Shema gospodarenja otpadnim muljem iz uređaja za oporabu otpadnih voda

U shemu nisu uključene mogućnosti modernizacije Pročistača otpadnih voda ugradnjom dodatnih procesnih postrojenja (primjerice sustav ATHOS – mokra oksidacija zrakom i BIOTHELYS – pojačana anaerobna digestija) kojima je moguće smanjiti nastanak otpadnog mulja za više od 80 %, što bi rezultiralo time da suspaljivanje nije potrebno. Osim toga, takva modernizacija povećala bi količinu proizvedenog metana (bioplina) na postrojenjima za pročišćavanje otpadnih voda (za više od 50%), a na kraju procesa dobio bi se kruti ostatak koji je kemijski i biološki inertan i može se odložiti na sanitarno odlagalište komunalnog otpada ili upotrijebiti u proizvodnji građevinskog materijala, npr. betonskih blokova. Takvi mehanizmi reduciranja količine mulja koriste se u više europskih gradova, primjerice u Brüsselu te u Toulouseu i Samuru u Francuskoj, i potrebno ih je uključiti u analize a ne samo paušalno tvrditi da je suspaljivanje mulja u postrojenjima za termičku obradu, termoelektranama ili cementarama prihvatljivo i dobro rješenje, pogotovo znajući da je energetska vrijednost mulja niska a spaljivanje skupo i štetno.

-
str. 62, r. 1524-1526

„Lokacije centara određene su kao rezultat optimizacije prostornih i ekonomskih parametara dok tehnološki koncept (Slika 30) proizlazi iz obaveza ispunjavanja zadanih ciljeva u skladu sa najboljim raspoloživim tehnikama.“

Nedopustivo je tvrditi da su predviđene lokacije optimalne, pogotovo s obzirom na činjenicu da se niz lokacija nalazi na područjima koja su po svojim geografskim obilježjima neprihvatljiva za planiranu obradu otpada. To se odnosi prvenstveno na krške terene s visokom propusnošću terena, što ugrožava podzemne vode, nadalje na terene u blizini izvora pitke vode, blizini naseljenih mjesta itd. Zbog izgradnje CGO nastoje se promijeniti i statusi vodozaštitinih područja, kao što je to trenutno slučaj u Zagrebu, što je apsolutno neprihvatljivo. Izgradnja takvih megalomanskih centara uvelike utječe i na životnu sredinu u kojoj se nalaze pa je potrebno pažljivo planirati procese, što je ovdje izostalo. Proaktivan

pristup izgradnji CGO je također izostao, a građani nisu kvalitetno upoznati s planiranom tehnologijom obrade otpada i mjerama zaštite, formiranjem njihove komunalne naknade prema financijama potrebnim za gradnju tih centara, sredstvima koja će se uložiti u odvojeno prikupljanje otpada i mogućnostima samostalnog formiranja vlastitih računa, na što imaju zakonsko pravo. Dakle, nadležna tijela nisu građanima dala sve potrebne informacije kako bi im se omogućilo kvalitetno i smisleno sudjelovanje u odlučivanju, a takav pristup koji ne uključuje sve zainteresirane strane u proces planiranja izravna je povreda Aarhuške konvencije.

Potrebno je provesti detaljne analize svih mogućnosti zbrinjavanja otpada, transparentno izložiti spomenute analize i objasniti zašto se odabire određeni sustav za gospodarenje otpadom

-
str. 62, r. 1528, 1529

„...upravo sa ciljem su racionalnog korištenja prostora kao ograničenog resursa i smanjivanja troškova zbrinjavanja otpada.“

Netočno je da se regionalnim konceptom CGO smanjuju troškovi zbrinjavanja otpada. Takvim konceptom propisuje se da se velike količine RDF-a tj. usitnjenog otpada prevoze diljem RH kako bi se spaljivale u cementarama u Istri i Slavoniji te u zagrebačkoj spalionici otpada, pri čemu će troškovi transporta drastično narasti, a tome trošku treba dodati i troškove izgradnje i održavanja sustava spaljivanja, kao i izvoza opasne šljake, plaćanja penala EU zbog neispunjenja ciljeva itd.

-
str.63, r. 1532-1534

„Centar za gospodarenje otpadom je sklop više međusobno funkcionalno i/ili tehnološki povezanih građevina i uređaja za obradu i ostatno odlaganje obrađenog miješanog komunalnog i određenih kategorija proizvodnog otpada.“

Navedena definicija u suprotnosti je shemom gospodarenja otpadom u planiranim centrima, zakonskih obvezama te direktivama Europske unije. S obzirom da nas ciljevi obvezuju na povećanje odvojenog skupljanja otpada, sustav treba organizirati na lokalnom nivou koji je najjeftiniji i pokazuje najbolje rezultate u najkraćem roku. Planirani sustav izgradnje megalomanskih centara koji će služiti kao mjesta gdje će se voziti velike količine miješanog otpada i prerađivati u gorivo za spaljivanje u cementarama i spalionici već godinama koči razvoj recikliranja, budući da predviđeni centri trebaju velike količine miješanog otpada da bi bili rentabilni. Potrebno je provesti detaljne analize svih mogućnosti zbrinjavanja otpada, transparentno izložiti spomenute analize i objasniti zašto se odabire određeni sustav za gospodarenje otpadom. Očekujemo kako će iste ukazati na nerentabilnost i financijsku neisplativost sustava kakav se predlaže ovim Planom. Analize mogu biti i predmet poglavlja varijantna rješenja Strateške procjene utjecaja na okoliš PGO-a, koje također nije obrađeno sukladno zakonskim obvezama odnosno propisanom obveznom sadržaju SPUO.

Sukladno rezultatima analiza cijelo poglavlje 5.3.1. treba biti modificirano, te ukinuti prijedlozi za izgradnju građevina za energetske oporabu obrađenog miješanog komunalnog otpada te biorazgradivog komunalnog otpada, odnosno poglavlje 5.3.4. potrebno je brisati iz Plana.

-

Str. 63. Red 1546-1552.

"Sljedeće kategorije otpada zaprimaju se u CGO-ima:

- miješani komunalni otpad,
- biootpad,
- otpadni mulj s uređaja za pročišćavanje otpadnih voda – opcionalno
- glomazni otpad – opcionalno
- građevni otpad - opcionalno
- inertni otpad"

Budući da se pojam inertni otpad spominje u Zakonu o održivom gospodarenju otpadom samo jednom (»inertni otpad« je otpad koji ne podliježe značajnim fizikalnim, kemijskim i/ili biološkim promjenama), smatramo ne primjerenim da se u pasusu koji definira koje se kategorije otpada zaprimaju u CGO-ima pod ovim pojmom podsvrstava nekoliko važnih kategorija otpada koje čine komunalni otpad. Istovremeno se CGO-ima ostavlja mogućnost da nešto zaprimaju, a nešto ne. Pošto se CGO-i prvenstveno planiraju za gospodarenje komunalnim otpadom, smatramo da je nužno navesti sve sastojnice komunalnog otpada koje će se odvojeno prikupljene zaprimati u planiranim CGO-ima (papir, staklo, plastika, metal, glomazno otpad).

-
str. 63, r. 1558-1563

„U centrima za gospodarenje otpadom predviđena je mehaničko-biološka i/ili termička uporaba otpada. U postrojenju za mehaničko-biološku obradu otpada odvijaju se postupci mehaničke i biološke obrade otpada. Mehaničkom obradom razdvajaju se vrijedne komponente miješanog komunalnog otpada, pogodne za daljnju upotrebu odnosno materijalnu i energetske uporabu, od biorazgradivog otpada iz kojeg se biološkom obradom dobiva se stabilizirani ostatak za daljnju obradu (odlaganje). Mogući koncepti energetske uporabe komunalnog i drugih vrsta otpada detaljnije su razrađeni u poglavlju 1563 5.3.4. Energetska uporaba otpada.“

Neprihvatljivo je čitav sustav gospodarenja otpadom u RH temeljiti na centrima koji će obrađivati miješani otpad, bilo to mehaničko-biološkom obradom kojom se proizvodi gorivo za spaljivanje u cementarama ili spaljivanjem otpada u spalionici u sklopu centra. U mjestima diljem svijeta koja postižu najbolje rezultate u gospodarenju otpadom (sukladno hijerarhiji gospodarenja otpadom koja je uspostavljena s obzirom na ukupnu ocjenu održivosti, ekološke prihvatljivosti, želju stvaranja društva koje reciklira i potrebu korištenja otpada kao resursa) sustavi se temelje na planovima koji detaljno razrađuju više stupnjeve hijerarhije - prevenciju, ponovnu uporabu i recikliranje - a mehaničko-biološka obrada koja isključuje proizvodnju goriva za spaljivanje služi samo kao dio lanca gospodarenja otpadom i obrađuje samo manje količine ostatnog otpada koje nastaju u kućanstvima.

Najbolje rješenja za ostatni otpad jesu postrojenja koja ostatni otpad prerađuju u sintetički pijesak koji je sirovina za daljnju industrijsku proizvodnju. Time se izbjegava spaljivanje i uništavanje resursa, a sustav je ekonomski puno isplativiji te okolišno i zdravstveno

prihvatljiviji. Međutim, bit svega je da se sustav planira tako da se poštuju viši stupnjevi hijerarhije koji mogu zbrinuti najveći dio otpada, nakon čega ostaju male količine ostatnog otpada koje nisu tako problematične za zbrinjavanje. Ovaj prijedlog Plana ide u suprotnom smjeru i planira kako zbrinuti miješani otpad umjesto da planira kako smanjiti njegovo nastajanje. Potrebno je provesti detaljne analize svih mogućnosti zbrinjavanja otpada, transparentno izložiti spomenute analize i objasniti zašto se odabire određeni sustav za gospodarenje otpadom

Kako bi planirani Centri bili sukladni Zakonu, u centrima je potrebno planirati kompostane te postrojenja za bioplin. Mehaničko biološka obrada miješanog otpada te potom termička obrada otpada zadnji su koraci u gospodarenju otpadom i predviđaju se samo za male količine ostatnog otpada.

-
str. 66, r. 1640-1647

„Cijeli sustav gospodarenja otpadom zasnovan je na uravnoteženoj primjeni svih pet stupnjeva reda prvenstva gospodarenja otpadom (prevencija, ponovno korištenje, recikliranje, uporaba, zbrinjavanje), dok je cilj također samodostatnost i održivost sustava bez potrebe, odnosno s minimiziranjem potrebe za obradom otpada i sirovina dobivenih obradom otpada izvan granica RH. U skladu s tim proizlazi potreba za energetsom uporabom ostatnog dijela otpada koji se ne može drugačije uporabiti/ponovo iskoristiti, a koji su rezultat obrade otpada u centrima za gospodarenje otpadom te otpadnog mulja sa uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za koji trenutno ne postoji odgovarajuće rješenje obrade pa se isti uglavnom privremeno skladišti.“

Netočno je da je cijeli sustav gospodarenja otpadom zasnovan na uravnoteženoj primjeni svih pet stupnjeva reda prvenstva gospodarenja otpadom (prevencija, ponovno korištenje, recikliranje, uporaba, zbrinjavanje), s obzirom da se Planom u detalje razrađuje koncept zbrinjavanja miješanog otpada spaljivanjem, a viši stupnjevi reda prvenstva se spominju sporadično, bez kvalitetnih mjera za njihovo unaprjeđenje. Navedeno potvrđuje i činjenica da je od 22 mlrd kn ukupno predviđenih za izvršenje Plana jako mali iznos predviđen za više stupnjeve hijerarhije, a u koje bi trebalo više ulagati. Dakle, ne samo da sustav nije uravnotežen, već se prioritet daje mjerama koje su daleko ispod prioritetnih. Također, netočno je da se energetska uporaba (spaljivanje) planira samo za otpad koji se ne može drukčije iskoristiti - brojni prihvatljiviji i isplativiji načini iskorištavanja ostatnog otpada i otpadnog mulja nisu niti uzeti u obzir.

Potrebno je provesti detaljne analize svih svih mogućnosti zbrinjavanja otpada, transparentno izložiti spomenute analize i objasniti zašto se odabire određeni sustav za gospodarenje otpadom.

-
str. 67, Slika 31. Shema gospodarenja otpadom u postrojenju za energetske uporabu otpada

Postrojenja za termičku obradu otpada su poznata po niskom stupnju energetske učinkovitosti. Uzrok tome je što neki dijelovi otpada zapravo nemaju kaloričnu vrijednost (kamen, staklo, prašina), dok je većina organskog otpada koji dolazi u postrojenja veoma vlažna te samim time ima i nisku kaloričnu vrijednost. Uz to, gledajući i cjelokupni životni tok proizvoda, recikliranje ima u konačnici puno veću uštedu energije nego spalionica jer je udio energije potrebne za reciklažu niži od energije potrebne za proizvodnju novih proizvoda.

Navedene izračune o proizvedenoj toplinskoj i električnoj energiji potrebno je dopuniti i brojem kućanstava za koja je planirana opskrba navedenom energijom, kao i podatkom koliko takve energije će biti utrošeno na rad samog CGO. Također, potrebno je iznijeti usporedbu energije koja se štedi reciklažom i dobiva anaerobnom digestijom naspram energije koja se planira dobivati spaljivanjem. Količina energije uštede recikliranjem bez sumnje će višestruko nadmašivati onu dobivenu spaljivanjem što bi dokazalo besmislenost sustava koji se predlaže ovim Planom.

-
str. 67/68, r. 1676-1683

„Razmatrajući širi aspekt doprinosa energetske uporabe otpada izuzev odgovarajuće zaštite okoliša i važnosti ovog postupka obrade za ostvarenje zakonski postavljenih ciljeva ekonomski doprinos nije zanemariv. Procijenjena ukupna potencijalna količina energije iz otpadnog mulja i goriva iz otpada iznosi 6.812.427 1679 GJ godišnje. Ako navedeno promatramo sa financijsko-ekonomskog aspekta, pri čemu se ne smije zanemariti pozitivni doprinos vezan za učinkovito korištenje resursa, iskorištavanjem energetskeg potencijala otpada moguća je ušteda od oko 80.000.000 miliona kuna godišnje, odnosno može se ostvariti smanjenje potrošnje kamenog ugljena za preko 200.000 tona godišnje.“

Netočno je tvrditi da spaljivanje otpada doprinosi zaštiti okoliša. Spaljivanje zagađuje, uništava resurse i u svakom je pogledu - okolišnom, energetskeg i ekonomskom - inferiorno u odnosu na recikliranje otpada. Jednako tako je netočno da će se sustavom spaljivanja ispuniti ciljevi odvajanja i recikliranja, pošto je takav sustav po samoj svojoj biti suprotan sustavu recikliranja otpada.

Također, na više svjetskih primjera uočeno je da je spaljivanje najskuplji način obrade otpada, čiji sveukupni trošak višestruko nadmašuje troškove u sustavu odvajanja i recikliranja otpada. Budući da se radi o preposljednjem koraku u gospodarenju otpadom, tražimo pregled financijske isplativosti prethodnih koraka u gospodarenju otpadom za svaku komponentu komunalnog otpada. Nadalje, u financijskom pregledu nisu iskazani troškovi zbrinjavanja pepela, troškovi nastali zbog utjecaja na zdravlje i okoliš te takav pregled financijske isplativosti energetske uporabe ne daje jasnu sliku. Tražimo da se ovi troškovi uvrste u pregled financijske isplativosti energetske uporabe.

Zahtijevamo izmjenu prijedloga Plana i usklađivanje s nacionalnim zakonodavstvom koje ima implementirane ciljeve određene EU direktivama, na način da poštuje hijerarhiju gospodarenja otpadom, ulaže najviše sredstava u prevenciju nastanka otpada i reciklažu, a način zbrinjavanja i obradu ostatnog otpada određuje tek nakon provedenih svih validnih analiza koje su za ovaj prijedlog Plana izostale.

-
str.68, r. 1684, 1685, 1686

„Regionalno promatrano, zamjenom korištenja kamenog ugljena sa otpadom kao izvorom energije procijenjena moguća ušteda za područje sjeverozapadne Hrvatske iznosi 23.807.708 kn godišnje, za područje istočne Hrvatske 18.587.801 kn, Dalmacije 22.692.130 kn te za Grad Zagreb 14.390.673 kn.“

Plasiranje goriva iz otpada na tržište izuzetno je teško jer je riječ o gorivu niske kvalitete, zbog čega je niz europskih zemalja i gradova, poput Njemačke i Italije te Barcelone, koji su se suočili s poteškoćama plasmana, odustalo od takvog koncepta i krenulo u smjeru ekološki

održivog gospodarenja otpadom. Nadalje, poticanje spaljivanja takvog goriva u cementarama apsolutno je neekološko postupanje s otpadom jer je poznato da su cementare jedne od najodgovornijih za emisije štetnih stakleničkih plinova u atmosferu. Uz to, cementare ne posjeduju filtere koji bi zaustavili štetne kemijske spojeve poput dioksina, furana i žive koji ugrožavaju ljudsko zdravlje, zbog čega je 2008. čak 35 000 europskih doktora medicine poslalo apel EU parlamentu da zabrani promociju spaljivanja otpada.

Dakle, Ministarstvo pod izlikom zamjene spaljivanja fosilnih goriva spaljivanjem otpada želi progurati otpad u cementare, a ne razmišlja o prednostima koje bi donijela uspostava kvalitetnog sustava recikliranja, dok, s druge strane, za smanjenje korištenja fosilnih goriva postoje rješenja u vidu alternativnih, obnovljivih izvora energije poput sunca i vjetra.

-
str. 69, r. 1718-1721

„Energetsku uporabu treba promatrati kao sastavni dio cjelovitog sustava gospodarenja otpadom pri čemu u procesu planiranja zajedno treba razmotriti energetsku uporabu mulja, suspaljivanje goriva iz otpada i miješanog komunalnog otpada (za Grad Zagreb). Načelne lokacije za energetsku uporabu otpada su istočna Hrvatska, sjeverozapadna Hrvatska i Grad Zagreb, primorska i gorska Hrvatska i Dalmacija.“

Gdje se planira spaljivati GIO (osušeno smeće) iz Ličko senjske, Zadarske, Splitske, Šibenske, Dubrovačko-neretvanske županije s obzirom da je presudom Upravnog suda cementari Cemex zabranjeno spaljivanje? Da li je uziman u obzir trošak prijevoza u sjeverne županije? Na nizu svjetskih primjera dokazano je da cementarama zbog spaljivanja GIO rastu troškovi održavanja. Jesu li razmotreni troškovi koji će nastati ako cementare iz tog razloga neće htjeti prihvaćati GIO?

-
str. 71, r. 1771-1776

"Gospodarenje s komunalnim otpadom, kao jednom od prioritetnih kategorija otpada po pitanju količina i sastava, obuhvaćenosti sudionika sustava, kompleksnim zahtjevima što se tiče odgovarajućeg sustava za gospodarenje i pripadajuće infrastrukture uvjetovano je:

- zakonodavnim okvirom
 - o uspostava javne usluge prikupljanja miješanog i biorazgradivog komunalnog otpada je u nadležnosti jedinica lokalne samouprave (JLS);"

Gospodarenje otpadom nalaže JLS uspostavu javne usluge odvojenog prikupljanja biootpada, stakla, plastike, papira, metala, glomaznog otpada i tekstila. Ovako navedena rečenica kosi se sa Zakonom i temelji se na zastarjelom i neefikasnom sustavu gospodarenja otpadom njegovim prikupljanjem i odlaganjem. Naime, i sam Plan istaknuo je na nekoliko mjesta u analizi stanja kako je javna usluga prikupljanja miješanog komunalnog otpada postignuta u svim gradovima i općinama Hrvatske osim jedne te ne vidimo razloga navođenja *uspostava javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada*.

-
str. 71, r. 1796-1803

„Neki od uvjeta koje moraju zadovoljiti objekti sustava gospodarenja nižeg reda su:

- prikupljanje na mjestu nastanka – spremnici na „kućnom pragu“ ili u krugu pravnih osoba za odvojeno prikupljanje (ne postoje posebni uvjeti osim broja spremnika i zahtjeva za njihovom trajnošću i manipulativnim svojstvima)

- prikupljanje na mjestu nastanka – spremnici na javnim površinama (zeleni otoci). U slučaju da su jedina mjera odvojenog prikupljanja otpada ne smiju biti na većoj udaljenosti od 300 m od krajnjeg korisnika te moraju biti lako pristupačni kako korisniku tako i pružatelju usluge sakupljanja otpada...”

Prijedlog Plana trebao bi se temeljiti na unaprjeđenju sustava odvojenog prikupljanja i prilagođavanja sustava građanima. Međutim, predloženi sadržaj ne predstavlja gotovo nikakav kvalitativan pomak s obzirom da se tek sporadično spominje prikupljanje otpada na mjestu nastanka, i to bez kvalitetnih mjera i u istom kontekstu sa skupljanjem otpada na zelenim otocima. Dakle, pokušava se uspostaviti trajni mehanizam koji u praksi neće povećati količinu odvojeno prikupljenog otpada, iako je to obaveza prema nacionalnim i europskim propisima. Ovaj Plan zapravo potiče jedinice lokalne samouprave na daljnje neefikasno odvajanje otpada putem zelenih otoka. U glavnom gradu RH, primjerice, takvim se sustavom odvojeno prikuplja tek 1,6% ukupne količine otpada, što je postotak sa dna europske ljestvice. Sustav se ne približava građanima i ne opskrbljuje ih se potrebnom infrastrukturom, ne planiraju se nikakvi mehanizmi nadzora i kontrole odvajanja koji bi onemogućili zlouporabe sustava i ilegalno odlaganje itd. Građane se zakida za njihovo zakonsko pravo po kojem sami mogu formirati svoje mjesečne račune za otpad ovisno o tome koliko otpada odvoje a koliko miješanog predaju te ih se ni na koji način ne motivira na odvajanje. Na nizu je svjetskih primjera gradova, većih od onih u RH, dokazano da se u velikim gradovima može u kratkom roku uspostaviti sustav odvajanja od vrata do vrata. Za za manje gradove i mjesta sustav je još lakše uspostaviti, što su pokazali i neki gradovi u RH, poput Preloga koji je građanima omogućio svu potrebnu infrastrukturu.

-
str. 73, r. 1867, 1868

„Nekim politikama i instrumentima na EU i nacionalnoj razini već su osigurani alati i poticaji u skladu s modelom kružnoga gospodarstva.“

Prikazuje se dijagram cirkularne ekonomije i raspisuje poglavlje kao da je to nešto što se tek planira u dalekoj budućnosti. Ne uzima se u obzir Rezolucija Europskog parlamenta od 10.07.2015., koja od Europske komisije traži ukidanje financijskih potpora za spaljivanje i proces donošenja izmjena EU direktiva na način da se ograniči spaljivanje otpada i traže još viši ciljevi odvojenog skupljanja i recikliranja (70%). Ovaj Plan to ignorira i postavlja sustav u potpuno suprotnom smjeru, a ovo se poglavlje ubacuje samo da se stvara privid da se po tome pitanju planira nešto raditi, a predviđene financije dokazuju da je sve to samo lažni privid.

-
str. 74, r. 1882, 1883, 1884

„Kako je RH svoje zakonodavstvo uskladila s pravnom stečevinom EU, tako je i prihvatila navedeni red prvenstva gospodarenja otpadom kroz odredbe Zakona o održivom gospodarenju otpadom.“

RH je u Zakon ugradila red prvenstva kojeg propisuje Direktiva o otpadu, ali se tog reda prvenstva ne pridržava u praksi, što je vidljivo i iz ovog Plana gospodarenja otpadom. Ova

poglavlja (pod točkom 6.) služe samo stvaranju privida da se nešto po tom pitanju radi ili planira raditi, a zapravo je realnost puno drukčija, što se vidi i iz predviđenih financija.

-
str. 74, r. 1897

„Republika Hrvatska do sada nije imala obvezu pripreme Plana sprječavanja nastanka otpada...”

Direktiva o otpadu i Zakon još iz 2005. propisuje da je potrebno poštovati hijerarhiju gospodarenja otpadom, a prema toj hijerarhiji sprječavanje (prevencija) nastanka otpada je na prvome mjestu. Dakle, prioritetno je napraviti plan kojim se razrađuje sprečavanje nastanak otpada. To treba biti temelj svakog Plana gospodarenja otpadom.

-

str. 74, r. 1902-1906

"Aktivnosti vezane uz korporativnu i javnu nabavu još uvijek su narazini senzibilizacije i edukacije stručne i šire javnosti o važnosti i prednostima ovakve društveno odgovorne kategorije poslovanja. Izobrazba i jačanje svijesti o potrebi pravilnog gospodarenja otpadom obuhvaćena je putem obrazovnih programa, ali je naglasak postavljen na važnost odvojenog skupljanja otpada, a ne na sprječavanje nastanka otpada."

Pasus treba nadopuniti sljedećim tekstom:

"...što je vidljivo i iz provedbe prioriteta u gospodarenju otpadom na razini odgojno-obrazovnih institucija, vrtića i škola. Naime, u velikom broju ovih ustanova otpad se odvojeno ne prikuplja. Također, odgojno-obrazovni djelatnici niti rukovodstvo ustanova nije svjesno principa izbjegavanja stvaranje otpada, pa se tako primjerice u splitskim vrtićima (a slična je situacija u ostalim gradovima RH) za svakodnevno ispijanje vode i drugih napitaka koriste jednokratne plastične čaše. Tako splitski vrtići dnevno proizvedu 6-8 tisuća plastičnih čaša, istovremeno odgajajući nove generacije neodgovornih potrošača."

-
str. 75, r. 1922, 1923

„Zakonodavno-regulatornim okvirom vezanim za gospodarenje otpadom u RH nastoji se uspostaviti kvalitetniji sustav gospodarenja otpadom temeljen na sprječavanju nastanka otpada i uspostavi učinkovitog sustava odvojenog sakupljanja otpada koji se odgovarajuće oporabljuje.“

U praksi se ne potiču mjere koje bi to sustavno provodile. I u ovom Planu se sprječavanje nastanka otpada i uspostava učinkovitog sustava odvojenog sakupljanja otpada samo navode kao nešto što se nastoji postići, dok sve praktične mjere vode u potpuno drugom smjeru.

-

str. 75, r. 1925-1936

Vizija 2021.

Potrebno je dopuniti viziju:

Hrvatski sustav gospodarenja otpadom postigao je ciljeve iz Zakona o održivom gospodarenju otpadom – u RH stvara se značajno manje otpada, te se postižu stvarne financijske, okolišne i društvene koristi. Postignut je značajan korak od „pretjerano potrošačkog“ („throwaway“) prema „održivom“ društvu, što se očituje u ponašanju pojedinaca, organizacija i institucija u cjelini prema (kroz upotrebu višekratnih proizvoda, proizvoda sa dužim vijekom trajanja i sl.) te smanjenju ukupnih količina nastalog otpada; postotak primarno odvojenog otpada koji se ponovno koristi sukladno redu prvenstva gospodarenja otpadom je vrlo visok....

-

str. 75-77

Poglavlje 6.3. Ciljevi i prioriteti

Navedeno poglavlje, uz postojeća potpoglavlja treba sadržavati i potpoglavlje vezano uz sprječavanje nastanka plastike. Naime plastika je nusprodukt nafte, neobnovljivog izvora energije, te ima ogroman i štetan učinak na okoliš. Ovo je posebno vidljivo kod morskog otpada. Dosadašnja istraživanja pokazala su kako je upravo plastika najzastupljeniji otpad u moru, koji zbog svojeg često toksičnog sastava te dugotrajnog procesa razgradnje ima nesagledive štetne posljedice po morski okoliš i morske organizme. Upravo se kroz pretjerano korištenje jednokratne plastike i plastične ambalaže reflektira današnje neodrživo potrošačko društvo. Sukladno tome, potrebno je vezano uz ovaj cilj razviti mjere, od kojih je najznačajnija promocija korištenja višekratnih proizvoda, izbjegavanja korištenja jednokratnih plastičnih proizvoda.

-

str. 77-86

Poglavlje 6.4 Mjere sprječavanja nastanka otpada

Za provođenje navedenih mjera ovim prijedlogom Plana sene predviđaju dostatna sredstva, što ukazuje na to da će vjerojatno ostati mrtvo slovo na papiru. Također, nedostaje i niz drugih mogućih mjera kojima bi se spriječio nastanak otpada. Primjerice, nedostaju mjere za znatno smanjenje godišnje potrošnje nerazgradivih vrećica (poput uvođenja poreza na plastične vrećice) koje je u svibnju ove godine zatražio Europski parlament izglasavanjem izmjena Direktive o ambalaži i ambalažnom otpadu kojima se države članice, pa time i Hrvatska, obvezuju na provođenje tih mjera. Nedostaju i brojne druge mjere u Planu sprečavanja nastanka otpada, ali već ovaj primjer je dovoljan da se vide manjkavosti.

-

str. 78, r. 2065-2067

"Potrebno je kreirati promotivne materijale na temu sprječavanja nastanka otpada od hrane usmjerene i na odgojno-obrazovne ustanove (vrtići, osnovne i srednje škole), te u njima organizirati edukativno-informacijske kampanje."

Mjeru je u ovom dijelu teksta, kao i u tabličnom prikazu (str 81. mjera 7. promicanje kućnog kompostiranja), potrebno dopuniti tekstom o poticanju kompostiranja u odgojno-obrazovnim ustanovama. Naime, primjenom principa u gospodarenju otpadom u vrtićima i školama odgajamo buduće naraštaje koji će biti svjesni važnosti odgovornog odnosa prema otpadu, uključujući i odgovoran odnos prema biootpadu. Također, osim edukacije i informiranja škola, nužno je poticati na primjenu principa odgovornog gospodarenja otpadom u praksi. Dosadašnja iskustva pokazala su kako je edukacija bez odgovarajućeg sustava neučinkovita te može biti čak i kontraproduktivna tamo gdje ne postoje mogućnosti za prakticiranje naučenog, poput prakticiranja mjera sprječavanja nastanka otpada i odvojenog prikupljanja. Odgojno-obrazovne institucije, osobito one financirane iz javnih sredstava, svojim primjerom trebaju sudjelovati u odgoju i obrazovanju budućih naraštaja. Napominjemo kako su odgojno-obrazovne institucije i dionici Akcijskog plana obrazovanja za održivi razvoj, koji također predviđa odgoj i obrazovanje za zaštitu okoliša i očuvanje prirodnih resursa.

-

str. 81, r. 2190, 2191

"Dodatno, moguće je dodatno potaknuti kućno kompostiranje kroz sufinanciranje nabavke kućnih kompostera."

Tekst je potrebno dopuniti na način da se jedinicama lokalne samouprave omogući poticanje kućnog kompostiranja kroz snižavanje cijene odvoza i zbrinjavanja otpada za 30% za ona domaćinstva koja kompostiraju vlastiti biootpad.

str. 84

Tablica 19. Mjere i pokazatelji sprječavanja nastanka otpada

Tablicu treba dopuniti na način da se za svaku pojedinu mjeru uz pokazatelje navedu i provodioci i rokovi provedbe. Također ju je potrebno dopuniti sukladno ranijim komentarima, planom sprječavanja nastanka otpada za plastiku, promocijom kompostiranja u odgojno-obrazovnim ustanovama, te mjerama za poticanje kućnog kompostiranja.

Još jednom ističemo kako Plan treba sadržavati i pokazatelje provedbe cijelog Plana, ne samo Plana sprječavanja nastanka otpada. Ovi pokazatelji navedeni su u SPUO PGO-a, a koje nisu predmet, te ih treba doraditi sukladno komentrima i uvrstiti u ovaj PGO.

-

str. 87, r. 2279-2281

„Procjena je uzela u obzir gradnju postrojenja za zbrinjavanje otpada, građevina za mehaničko-biološku i energetske uporabu otpada.“

Nedostaju podaci o tome koliko košta održavanje postrojenja za energetske uporabu, koje su cijene prijevoza do cementara, njihovog održavanja, ugradnje filtera, izvoza opasnog otpada itd. Dakle, sustav je zacrtan samo kako bi se provelo spaljivanje, bez analize financijskih i ostalih rizika koje on donosi.

-
str. 87, r. 2288

„...te mjere provedbe plana sprječavanja nastanka otpada 2288 9,8 mil. HRK.“

Jasan znak da se po pitanju sprečavanja nastanka otpada malo planira raditi je podatak o količini sredstava koja se planiraju utrošiti na provedbu mjera, koja su preniska za postizanje utvrđenih ciljeva.

-
str. 89, r. 2300-2308

„Procijenjeno je da sredstva potrebna za početna i ponovna ulaganja u gospodarenje otpadom u RH za razdoblje od 2015. do 2021 godine iznose 22 mlrd. HRK, odnosno 2,8 mlrd. EUR (1 EUR = 7,75 HRK). Kao glavni izvori financiranja identificirani su javni i privatni izvori. Javni izvori financiranja u sebi uključuju: EU fondove (kohezijski i Europski fond za regionalni razvoj - EFRR) – kao dominantni izvor financiranja; proračune JLS jedinica lokalne samouprave i JRS-a te sredstava komunalnih društava (u vlasništvu jedinica lokalne samouprave); FZOEU; kredite razvojnih banaka (Svjetska banka, Europska banka za razvoj, Europska investicijska banka, itd.) i Državni proračun. Javnim sredstvima financira se gradnja komunalne infrastrukture (pristupni putevi, opskrba vodom, odvodnja, električna energija) do budućeg CGO-a.“

Strukturni fondovi EU uređeni su na način da poštuju hijerarhiju gospodarenja otpadom, izdvajaju najviše sredstava za reciklažu te je iz njih gotovo nemoguće ishoditi sredstva za spaljivanje otpada, na kojem se temelji ovaj Plan i za što se predviđa najviše sredstava. To nije uzeto u obzir prilikom izrade ovog Plana.

Financijsku konstrukciju potrebno je razraditi u detalje na način da se jasno odredi koliko se sredstava planira dobiti iz EU fondova i kojih, te kolika je sigurnost da se ta sredstva uistinu dobiju. Isto tako je potrebno razjasniti koliko se sredstava planira uprihodovati ubiranjem komunalne naknade, tj. definirati koliko će biti povećanje iste ukoliko bi došlo do uspostave ovakvog sustava gospodarenja otpadom.

-
str. 90, r. 2309-2311

„Privatni izvori kao manje dominantan, ali značajan izvor financiranja u sebi uključuju: privatna ulaganja u CGO-e (javno-privatno partnerstvo) te privatna ulaganja u primarno izdvajanje i *sakupljanje* otpada –postrojenja za reciklažu i sakupljanje“

Privatni izvori sredstava i javno privatna partnerstva su iznimno štetan model pružanja komunalnih usluga jer najčešće završavaju smanjenjem kvalitete i poskupljenjem usluge, tako da je bilo kakvo uključivanje privatnih izvora u formiranje sustava gospodarenja otpadom neprihvatljivo.

-
str. 90, r. 2312-2318

„Do sada je iz javnih izvora osigurano 11,3 mlrd. HRK. Od toga najveći dio sredstava odnosi se na neto izvore iz FZOEU (višak sredstava preostao nakon isplate operativnih troškova i troškova projekta energetske učinkovitosti – 7 mlrd. HRK), sredstava iz kohezijskih fondova: za zaštitu okoliša (4,8 mlrd. 2314 HRK) i za prilagodbu na klimatske promjene (235,6 mil. HRK).

Iz navedenog proizlazi da trenutni procijenjeni manjak (*gap*) u financiranju projekata obuhvaćenih ovom studijom iznosi 10,5 mlrd HRK. Navedeni manjak RH će morati financirati svojim sredstvima odnosno zajedno s privatnim partnerima i bankama.“

Iz navedenog je vidljivo da nedostaje gotovo polovina sredstava potrebnih za ostvarenje plana. S obzirom na to, ali i na upitno financiranje ostatka, jasno je da je takav sustav neodrživ. Dodatno, u potrebne financije nisu uračunati kazneni penali koje će RH morati plaćati zbog neispunjenja ciljeva odvojenog skupljanja i recikliranja. Potrebno je navesti u kojoj mjeri će građani morati sudjelovati u pokrivanju manjka.

-

str. 97, r. 2560-2564

"Stoga je potrebno uspostaviti efikasan sustav za korištenje goriva iz otpada. Naime, u razmatranom periodu 2015. do 2030. godine, očekuje se da će prosječno nastajati oko 1.084.388 tona biorazgradivog komunalnog otpada. Ako se izuzmu papir, karton, drvo, tekstil, guma, koža (tj. one komponente koje će se izdvajati u gorivo iz otpada) u razmatranom periodu procjenjuje se da će nastati između 270.000 i 360.000 tona goriva koje godišnje može zamijeniti od 170.000 do 227.600 tona ugljena."

Za plan koji počiva na hijerarhiji gospodarenja otpadom nedopustivo je isticati da će se papir, karton, drvo izdvajati u gorivo iz otpada. Količine miješanog komunalnog otpada trebaju se svesti na minimum. Tražimo brisanje ovog pasusa.

-

str. 97, r. 2568

"Potrebno je razmotriti uvođenje poticaja za korištenje SRF-a u industriji..."

Razmatranje uvođenja poticaja za korištenje SRF-a u industriji je protivno načelima hijerarhije gospodarenja otpadom. Kako bi Plan bio sukladan Zakonu, tražimo brisanje ove rečenice te umjesto nje navođenje Uvođenja poticaja za postrojenja koja recikliraju razne vrste otpada te kompostane.

-

str. 101, r. 2715, 2716

"Unaprjeđenjem sustava odvojenog sakupljanja komunalnog otpada, gdje postoji mogućnost odvojenog sakupljanja biootpada..."

Neprihvatljivo je isticati „*gdje postoji mogućnost za odvojeno prikupljanje biootpada*“ budući da je njegovo odvojeno prikupljanje zakonska obveza, te tražimo brisanje ovog dijela rečenice.

-

str. 101, r. 2719-2720

"Dodatno, unaprjeđenje sustava obrade biorazgradivog otpada provest će se nastavkom aktivnosti izgradnje objekata za biološku obradu otpada (postrojenja za kompostiranje i bioplinska postrojenja)."

Istaknuto je da će se sustav unaprijediti gradnjom postrojenja za kompostiranje. Tražimo da Plan jasno predvidi broj, lokacije i kapacitete budućih kompostana s obzirom na raspoložive količine biootpada, donese procjene troškova te vremenski i financijski plan realizacije.

str. 104, r. 2784.

Akcijski plan provedbe Plana gospodarenja otpadom

Poglavlja 9. i 10. Potrebno je modificirati sukaldno ranijim komentarima. Potrebno je i uvrstiti mjere za omogućavanje naplate po količini, koja je zakonska obveza za koju je jasno u analizi stanja istaknuto kako se ne provodi (red 524-527).

Ime i prezime osoba koja su sastavljale primjedbe i prijedloge i podaci za kontakt:

Marko Košak, Zelena akcija

marko@zelena-akcija.hr

099 272 52 26

Gabrijela Medunić-Orlić, Sunce

gabrijela@sunce-st.org

091 536 0837

Komentare potpisuju:

1. Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce
2. Zelena akcija
3. Zelena Istra
4. ZEO Nobilis
5. Franjo Košćec,
6. Eko Pan Karlovac
7. Udruga za zaštitu prirode i okoliša ZELENI OSIJEK
8. Brodsko ekološko društvo BED
9. Udruga BIOM
10. DOOR
11. Udruga "Eko-Zadar"
12. Zelena akcija Mičevac
13. Centar za zaštitu ptica grabežljivica GRIFON

14. Ekološka udruga EKO - EKO Komin
15. EKO UDRUGA KOSINJ
16. Ekološko društvo Koprivnica
17. Udruga Baobab,
18. Ekološka udruga Una
19. Udruga Žmergo
20. Ekološka udruga Krka Knin
21. EKO - DRUŠTVO ZELENO ZAGORJE SVETI KRIŽ ZAČRETJE
22. Ekološko društvo "Žumberak"
23. Mažuran
24. Ekološka udruga Pineta
25. Udruga za ekologiju i kulturu Eia
26. UDRUGA ZA OČUVANJE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE STOBREČA
EPETIUM
27. Eko Ombla
28. Eko Omblići
29. Zelena akcija Stari Mikanovci
30. ED Lijepa naša-Zabok
31. EKOLOŠKO DRUŠTVO EKO OROSLAVJE
32. Divina Natura
33. Ekološko turistička udruga Šolte
34. Udruge Pulentoda, ekološko društvo za inicijativu mladih
35. Udruga za održivi razvoj UZOR
36. Dalmatica Viva
37. Ekološka udruga Izvor
38. Argonauta
39. ZELENI DAN
40. IRRE Institut za ruralni razvoj i ekologiju
41. EKOTURISTIKO
42. Lička ekološka akcija LEA
43. Ekološka udruga Primošten
44. Sovinjak
45. Društvo Marjan
46. Eko breza
47. EKO-Udruga „Ravni kotari“
48. Krizni Eko Kaštelanski stožer
49. Krizni Eko Stožer Marišćina
50. Krizni Eko stožer Varaždin
51. Krizni Eko stožer Zagreb
52. Priroda i društvo
53. Udruga Okoliš
54. Udruga za zaštitu okoliša Resnik

